

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 21 stycznia 2021 r.
wniosków sędziów Sądu Apelacyjnego w [...]:
[...] oraz sędziego Sądu Okręgowego w S. delegowanego do Sądu Apelacyjnego
w [...] – J. S.
o ich wyłączenie od rozpoznania sprawy I ACa [...]
z powództwa C. T.
przeciwko Unii Europejskiej i Radzie Europy
o ustalenie,

**przekazuje wnioski o wyłączenie Sędziów do rozpoznania
Sądowi Apelacyjnemu w [...].**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] przekazał Sądowi Najwyższemu sprawę z powództwa C. T. przeciwko Unii Europejskiej i Radzie Europy, o ustalenie, „celem rozpoznania wniosków sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] o ich wyłączenie oraz rozważenia wyznaczenia do rozpoznania sprawy innego równorzędnego sądu apelacyjnego”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 52 § 1 k.p.c. o wyłączeniu sędziego rozstrzyga sąd, w którym sprawa się toczy, a gdyby sąd ten nie mógł wydać postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów - sąd nad nim przełożony. Przyjmuje się, że sądem przełożonym nad sądem apelacyjnym jest Sąd Najwyższy. Kompetencja Sądu

Najwyższego do rozpoznania żądań, o których mowa w art. 49 § 1 k.p.c., aktualizuje się, gdy sąd apelacyjny nie może wydać stosownego postanowienia z powodu braku dostatecznej liczby sędziów. Zgodnie z art. 47 § 3 k.p.c. postanowienia w przedmiocie wyłączenia sędziego wydawane są w składzie jednoosobowym.

W niniejszej sprawie z porównania złożonych do akt sprawy żądań Sędziów Sądu Apelacyjnego w [...] z listą osób orzekających w tym Sądzie wynika, że *in casu* możliwe jest utworzenie odpowiedniego składu z uwagi na niezłożenie żądania, o którym mowa w art. 49 § 1 k.p.c., przez Sędziego T. S..

Sąd z urzędu czuwa nad tym, by rozpoznawać jedynie te sprawy, które leżą w jego właściwości miejscowej, rzeczowej i funkcjonalnej (art. 200 § 1¹ i 1⁴ k.p.c.). Żądania wyłączenia sędziów należało więc przekazać do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...], gdyż z opisanych wyżej przyczyn nie została zrealizowana hipoteza normy wynikającej z art. 52 § 1 *in fine* k.p.c., która prowadziłaby do aktualizacji określonej w dyspozycji tej normy kompetencji Sądu Najwyższego do rozpoznania wniosków o wyłączenie sędziów od rozpoznania sprawy.

Do odmiennego rozstrzygnięcia nie mogło doprowadzić wskazanie przez Sąd przekazujący na potrzebę „rozważenia wyznaczenia do rozpoznania sprawy innego równorzędnego sądu apelacyjnego”. Możliwość takiego przekazania jest obecnie przewidziana w kilku przepisach: w art. 44 § 1 k.p.c., art. 44¹ § 1 k.p.c., art. 44² pkt 1 i 2 k.p.c., art. 48¹ k.p.c. W sposób oczywisty nie zachodzą w sprawie okoliczności, o których mowa w dwóch ostatnich unormowaniach. Kilka uwag wypada natomiast poświęcić zastosowaniu art. 44 § 1 k.p.c. lub art. 44¹ § 1 k.p.c. Wystąpienie, o którym mowa w każdym z tych przepisów, mogłoby bowiem, w razie jego hipotetycznej zasadności, doprowadzić do stanu, w którym bezprzedmiotowa stałaby się kwestia wyłączenia sędziów od rozpoznania sprawy.

Co się tyczy art. 44 § 1 k.p.c., zrealizowanie się przesłanki zastosowania tego unormowania byłoby uzależnione od określonego kierunku rozpoznania złożonych w sprawie żądań wyłączenia, powodujących stan, w którym Sąd Apelacyjny nie mógłby rozpoznać wniesionego przez powoda środka zaskarżenia.

Rozstrzygnięcie o zasadności tych żądań pozostaje w obszarze kompetencji Sądu Apelacyjnego i aktualnie nie może być prognozowane na potrzeby zbadania podstaw zastosowania art. 44 § 1 k.p.c.

Z kolei wyraźne określenie przedmiotu zwrócenia się do Sądu Najwyższego: celem rozpoznania wniosków sędziów o wyłączenie i niestanowczy wydzwitek stwierdzenia o „rozważeniu wyznaczenia” innego sądu równorzędnego wykluczają zbadanie podstaw wystąpienia podstawy określonej w art. 44¹ § 1 k.p.c. Za „wystąpienie” trudno bowiem uznać ogólny wniosek o „rozważenie wyznaczenia”, zawarty w piśmie przekazowym o czysto kancelaryjnym charakterze, ponadto bez przedstawienia okoliczności mających uzasadniać przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi równorzędnemu z Sądem Apelacyjnym w [...].

Przewidziana w art. 44¹ § 2 k.p.c. kompetencja należy do „sądu właściwego”. Wzmianka o przekazaniu sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu zamieszczona została jedynie w dołączonej do akt sprawy karcie przekazowej. Tymczasem przyjęta w przywołanym przepisie formuła przemawia za tym, aby wystąpienie do Sądu Najwyższego nastąpiło w formie orzeczniczej, zwłaszcza że wystąpienie to musi być poprzedzone oceną sądu, czy za rozpoznaniem sprawy przez inny sąd równorzędny przemawia, zdaniem sądu występującego, dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Wyniki tej oceny, jako uzasadniające wystąpienie, o którym mowa w art. 44¹ k.p.c., powinny być przedstawione w motywach zwrócenia się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu. Nie zawsze bowiem o podstawach takiego przekazania, dostrzeganych przez sąd występujący, może odpowiednio wyrazić świadczą sama analiza materiału sprawy, dokonana z perspektywy kryterium wartości, jaką jest dobro wymiaru sprawiedliwości.

Nie można również pomijać, że uwzględnienie wystąpienia przez Sąd Najwyższy prowadzi do ingerencji w ustawowo ukształtowane reguły właściwości sądów (właściwość delegacyjna), co stanowi ograniczenie unormowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawa do rozpoznania sprawy przez sąd właściwy. Wprawdzie sąd wyznaczony staje się, na mocy orzeczenia Sądu Najwyższego, sądem

właściwym w sprawie, jednak może to stać w sprzeczności z oczekiwaniami stron postępowania co do właściwości miejscowej sądu. Elementem prawa, o którym mowa w art. 45 ust. 1 Konstytucji, jest bowiem także przewidywalność tego, który sąd będzie właściwy w danej sprawie.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 52 § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

jw
[aw]